

ЗАСТОСУВАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ (НА ПРИКЛАДІ М. КАМ'ЯНКА-БУЗЬКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Краєзнавчий підхід є одним із традиційних та визнаних при вивченні географії. Впродовж усього періоду розвитку географічної освіти він виступав дієвою формою зв'язку шкільної географії з життям. В умовах пандемії, коли обмежуються можливості учнів щодо закріплення теоретичних знань через набуття практичних навичок, роль краєзнавчого підходу зростає в рази. Більш того, саме завдяки його запровадженню, можливим стає вивчення довкілля в стаціонарних природних умовах [1, 78]. Однією із форм запровадження краєзнавчого підходу при вивченні географії є екскурсії, основою для організації та проведення яких повинен стати наявний фактичний матеріал щодо природних та суспільних компонентів конкретної місцевості, що дозволяє розробляти екскурсійні маршрути різної тривалості, складності, залежно від потреб та віку учнів. Таким чином, задля підвищення ефективності здійснення географічної освіти в умовах сучасних викликів, необхідно звернути увагу на особливості прилеглого довкілля. В цій роботі йдеться про особливості м. Кам'янка-Бузької, що на Львівщині [2, 18].

Загалом територія, де знаходиться об'єкт дослідження має давню та цікаву історію, характеризується особливими природними умовами, а саме розташований в межах так званого Малого Полісся. Однією із перлин досліджуваної місцевості є "Чорний парк" ("Парк імені Степана Бандери", що на вулиці Незалежності) – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення в Україні, площею 1,74 га. Статус природоохоронної території цій місцевості надано 9 жовтня 1984 року для збереження невеликого парку, закладеного в центральній частині міста Кам'янка-Бузька з метою охорони і використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних та оздоровчих цілях [2, 123; 3, 152].

У Чорному парку зростають: сосна звичайна *Pinus sylvestris*, вільха чорна *Alnus glutinosa*, дуб звичайний *Quercus robur*, вік яких сягає подекуди більш як понад півстоліття. Наявні такі представники фауни як білки, гризуни, сови, дятли строкаті, ворони. Також побудований в парку дитячий майданчик, присутні малі архітектурні форми, а саме бетонні споруди (сцена та фонтан). Для відвідувачів парку встановлені лавки та прокладені стежки з бруківки [7].

Про славетну історію місцевих мешканців нагадує дерев'яна церква святого Миколая, що була зведена у 1667 році у стилі народної архітектури й доповнена дзвіницею у 1762 році. Цей сакральний об'єкт розташований у північному напрямку, неподалік від центральної частини міста. Церква святого Миколая була споруджена із соснових брусів на дубових підвалинах. Храм ззовні обшитий ґонтом і оточений криною галереєю на 30-ти стовпах, яка додає святині колоритного вигляду. На

сьогодні у її інтер'єрі знаходиться п'ятиярусний іконостас XVII ст., хоча багато старовинних ікон на ньому не збереглися [8]. В минулому церква була відома своїм внутрішнім оздобленням, пишною різьбою, цікавими і яскравими розписами. Упродовж своєї історії сакральна споруда неодноразово оновлювалася. У 1867 р. храм встановили на кам'яний фундамент. У 1898 р. у ньому проводилися відновлювальні та реставраційні роботи, переобладнання іконостасу і бічного вівтаря. У 1905 р. маляр Йосиф Сидорович виконав монументальний живопис у всіх трьох частинах церкви, намалював п'ять нових ікон, також ікону святого Миколая, відновив іконостас, що вважається унікальним витвором мистецтва, а його старовинні ікони, у 1913 р. були перевезені до музею у Львові. У буремному ХХ ст., після завершення Другої світової війни, богослужіння у храмі припинилися. Згодом тут проводилися реставраційні роботи під керівництвом архітектора Ігоря Старосольського у 1962 р., а у 1971 р. – під патронатом архітектора Людмили Дмитрович. Відновлювальні роботи у видатній пам'ятці архітектури провели також у 1987 р. Нині церква входить до Реєстру пам'яток національного значення з охоронним номером 440/1 разом із дзвіницею церкви з охоронним номером 440/2, яка добре збереглася. Нині продовжуються реставраційні роботи щодо подальшого благоустрою території для вірян [8].

З метою ознайомлення учнів із місцевими гідрологічними об'єктами доцільно організувати екскурсію узбережжям р. Кам'янка, довжина якої 38 км, площа басейну – 142 км². Річка бере початок на північ від смт Куликова, біля села Могилян, протікає серед пологих пагорбів Грядового Побужжя територією Жовківського та східній його околиці впадає до Західного Бугу. Учні мають можливість виміряти ширину річки, яка на різних її ділянках коливається від 1 до 5 м, визначити коливання глибини, яка зазвичай сягає 2 м, в різні сезони року, оцінити фізичні властивості води. Використовуючи картографічний матеріал, можливо встановити й похил водного потоку (1,2 м/км). Під час такого заходу очевидними стають й екологічні проблеми, а саме засміченість русла та берегів [4, 78; 5, 217].

Отже, під час екскурсій учні мають можливість ознайомитись із особливостями водних об'єктів, флори та фауни своєї місцевості, удосконалити навички поведінки в природі, зацікавлюються вивченням архітектурних пам'яток поблизу свого населеного пункту, а отже й історії. Така діяльність мотивує молодь до збереження довкілля.

Вивчення природних особливостей та пам'яток історії та архітектури свого рідного краю, зокрема м. Кам'янка Бузька, є прикладом запровадження краєзнавчого підходу в географічну освіту, сприяє досягненню учнями загальноосвітніх навчальних завдань взаємозв'язків між природою та суспільними компонентами в межах своєї місцевості. Все це має практичне, наукове, виховне та навчальне значення, оскільки учні не тільки поглиблюють свої знання, а й набувають гнучких навичок у міжособистісному спілкуванні, компетентностей щодо розуміння історії краю, його проблем, зокрема екологічних, на сучасному етапі [6]. В цьому аспекті парк імені Степана Бандери та церква святого Миколая постають фундаментом для засвоєння краєзнавчих знань та активізують пізнавальну діяльність школярів, що спрямована на опанування суспільного досвіду і культурних цінностей найближчого оточення.

Список використаних джерел: 1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. К.: ВПЦ "Київський Університет", 2001. 397 с. 2. Головка В. В. Кам'янка-Бузька // Енциклопедія історії України : у 10 т. Наук. думка, 2007. Т. 4 : 528 с. 3. Грицишин О. В. Кам'янка-Бузька // Енциклопедія сучасної України : К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001–2020. Т. 9. С. 152. 4. Забокрицька М.Р., Хільчевський В. К., Манченко А. П. Гідроекологічний стан басейну Західного Бугу на території України. К.: Ніка-Центр, 2006. 184 с. 5. Львівська область: природні умови та ресурси: монографія / за заг. ред. д-ра геогр.

наук, проф. М. М. Назарука. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 592 с. **6.** Краєзнавчий підхід у викладанні географії. URL: http://obolon9.ucoz.com/shkilne_zhittja/onlajn_konfer/3.pdf (дата звернення: 23.03.2021). **7.** Церква Святого Миколая (м. Кам'янка-Бузька, Львівська обл.): карта, фото, опис. URL: <https://drymba.com/uk/1032000-tserkva-mykolaya-kamyanka-buzka-lvivska>(дата звернення: 23.03.2021). **8.** Чорний парк. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA (дата звернення: 23.03.2021).

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

**Палескі дзяржаўны ўніверсітэт, г. Пінск
Факультэт эканомікі і фінансаў**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали V Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

(м. Луцьк, 8–9 квітня 2021 р.)

**Луцьк
2021**

УДК 911.3:30/33(477.82)(082)
С90

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 23 березня 2021 р.)

Рецензенти: **Лютак О. М.** – доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин Луцького національного технічного університету
Костащук І. І. – доктор географічних наук, доцент кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача, м. Луцьк, 8–9 квітня 2021 р. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 148 с.

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на V Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(477.82)(082)

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2021
© Колектив авторів, 2021

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	6
<i>Барський Ю., Бакота Д., Єрко І.</i> Доступний (інклюзивний) туризм: основні поняття	6
<i>Васильченко А.</i> Аналіз деяких теоретичних підходів до класифікації кластерів..	9
<i>Погребський Т., Долик Г.</i> Чинники формування людського потенціалу.....	11
<i>Погребський Т., Недбайло Д.</i> Суспільно-географічні аспекти дослідження міста	13
<i>Хільчевський В., Забокрицька М.</i> Водні ресурси України: оцінка за базою даних інформаційної системи ООН FAO Aquastat.....	15
<i>Штойко П.</i> Людський конструкт «гармонії» та «дисгармонії» в навколишньому середовищі	18
<i>Kejna M., Golub G.</i> Distinctive features in the formation of regional policy of Ukraine and the Republic of Poland	21
ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ	23
<i>Голуб Г., Дацюк В., Давидюк В.</i> Особливості розвитку Поромівської територіальної громади Володимир-Волинського району Волинської області	23
<i>Голуб Г., Лапюк С.</i> Вплив міграційних процесів на формування ринку праці Ковельського району	25
<i>Голуб Г., Лойчик А.</i> Соціально-економічний розвиток та фінансова спроможність Вараської територіальної громади Вараського району Рівненської області..	26
<i>Євтушик Т., Яручик С., Матвійчук Л.</i> Аналіз інвестиційної привабливості Боратинської громади	29
<i>Іванчук Ю., Голуб Г.</i> Перспективи соціально-економічного розвитку Луцького району Волинської області	31
<i>Левчук М., Слащук А.</i> Тенденції демографічного розвитку Локачинського району	33
<i>Маковецька Л., Лойчик А.</i> Енергосистема Рівненської області	35
<i>Маковецька Л., Поторась О., Гонтарук Л.</i> Економіко-географічний аналіз розвитку легкої промисловості у місті Луцьк	38
<i>Мандрик І., Поторась О.</i> Україна на світовому ринку безалкогольних напоїв	39
<i>Новосад О., Ступницька М.</i> Перспективи розвитку сільського господарства Рівненської області	42
<i>Поручинський В., Поручинська І., Рогоза О.</i> Тенденції внутрішнього споживання вугілля в Україні	45
<i>Поручинський В., Поручинська І., Сацюк Р.</i> Географія вирощування зерняткових культур в Україні	46
<i>Потапова А., Герасимук В.</i> Ресурсно-інвестиційна привабливість Любешівської об'єднаної територіальної громади	48
<i>Потапова А., Дмитроца І.</i> Формування стратегії сталого розвитку Волинської області	50
<i>Потапова А., Коземіров Б.</i> Сучасний стан паломництва у Волинській області .	53
<i>Потапова А., Семенюк О.</i> Перспективи організації та ведення тепличного бізнесу на території Волинської області	55
<i>Потапова А., Шелест Н.</i> Вплив чинників на систему розселення населення Волинської області	56
<i>Пугач С., Гапонюк В.</i> Особливості географії Facebook у Рівненській області	59
<i>Слащук А., Цекот А.</i> Сучасний стан рослинництва у Волинській області	60

Яроменко О. Внутрірегіональна структура сфери охорони здоров'я Рівненської області	62
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ ТА РЕСУРСІВ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ	66
Коваль О., Мельнійчук М. Ефективність функціонування природно-заповідного фонду Вараського району Рівненської області	66
Міщенко О., Ступницька М. Антропогенна перетвореність ландшафтів Костопільського району Рівненської області	68
Павловська Т., Білецький Ю., Ступницька М. Тривалість й часові рамки кліматичних сезонів на метеостанції Ковель	70
Полянський С., Капуза В. Профілактичні заходи захисту торфових ґрунтів від пірогенної деградації	72
Фесюк В., Карпюк З., Чижевська Л., Качаровський Р. Еколого-економічні наслідки водокористування в межах Хмельницької атомної електростанції	74
РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ ..	77
Заячук О., Заячук А. Сучасний стан та перспективи розвитку медичного туризму	77
Копотун І., Лепкий М., Сидорук С., Дащук Ю. Європейський досвід розвитку зеленого туризму	79
Мельнійчук М., Мазур І., Мазур О. Історико-культурні ресурси Рівненського Полісся та їх використання в позакласній роботі	81
Мороз О., Уль А., Матвійчук Л. Логістичні орієнтири розвитку туристичного ринку Німеччини	83
Павловська Т., Качаровський Р., Антипюк О. Шкільні музеї Володимир-Волинського району Волинської області як краєзнавчий потенціал	85
Поручинська І., Клімчук Т. Аналіз природно-рекреаційного потенціалу Волинської області	87
Скабара Р. Природно-ресурсні передумови та тенденції розвитку курорту Трускавець	89
Смирнов І. Герої та події українських визвольних змагань у Галичині та на Поділлі, як туристичний ресурс: Олена Степанів	91
Сугак І., Мандрик І., Копачинська Г. Природно-географічні чинники розвитку туризму в Єгипті	95
Чижевська Л., Карпюк З., Качаровський Р. Природні рекреаційні ресурси Луківської територіальної громади Волинської області	97
РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ	100
Барський Ю., Рогова Х. Сучасний стан розвитку Луцької міської об'єднаної територіальної громади	100
Варава А., Єрко І. Діяльність готельних підприємств Донецького регіону	103
Гладкий О. Нідерланди. Коротка суспільно-географічна характеристика	104
Голуб Г., Поторась О., Гурний Д. Діяльність міжнародного валютного фонду в умовах пандемії COVID-19	107
Кухтій А. Мінеральні води як рекреаційно-туристичні ресурси Закарпатської низовини	109
Маковецька Л., Вдовичук І. Вплив COVID–19 на легку промисловість України ..	110
Маковецька Л., Новосад О., Коритко Б. Трансформаційні процеси управлінської структури галузі зв'язку: передумови та особливості	112
Маковецька Л., Смаль В. Побратимське співробітництво Волинської області та міста Луцька	115

Маковецька Л., Шахновська О. Освітня галузь міста Житомир	117
Мандрик І., Гурний Д. Сучасні особливості розвитку світового та українського ринку кави	119
Мандрик І., Дацюк В. Сучасний стан і тенденції розвитку вугільної промисловості світу	121
СУЧАСНІ ГЕОДЕЗИЧНІ, ФОТОГРАММЕТРИЧНІ ТА ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІЙ	124
Манько П., Мельник О. Оцінка фітомаси лісів з використанням даних дистанційного зондування землі	124
Уль А., Резь Р. Методи і моделі цифрової фотограмметрії в завданнях інвентаризації деревних зелених насаджень населених пунктів	127
ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ	129
Бенедюк В., Бондарєва Ю., Крисюк О. Методичні особливості проведення уроків-семінарів з географії	129
Бенедюк В., Ващук К., Герман В. Евристичний метод як засіб розвитку креативного мислення учнів	130
Бенедюк В., Ришко Л., Бондарєва Ю. Експерсії у природу як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів	132
Волошин О., Барський Ю., Матвійчук Л. Сучасна спрямованість підготовки фахівців з географії та економіки в закладах освіти	133
Грищук М., Чижевська Л., Качаровський Р. Застосування краєзнавчого підходу на уроках географії (на прикладі м. Кам'янка-Бузька Львівської області).	135
Лінник А., Пугач С. Типізація засобів навчання географії та особливості їх використання	137
Маковецька Л., Задачаїна К. Компетентнісний підхід , як основа дослідження транспортної системи Волинської області в освітньому географічному процесі... ..	139
Пугач С., Матвійчук Н., Мельничук Ю. Вивчення транспорту на уроках географії у загальноосвітніх школах	142
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	144

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
(м. Луцьк, 8–9 квітня 2021 р.)

(Українською, англійською мовами)

Друкується в авторській редакції.
Відповідальність за зміст публікацій та достовірність даних несуть автори

Верстка: С. Пугач, І. Поручинська,
Коректура: С. Пугач, В. Бенедюк, Н. Матвійчук
Обкладинка: С. Пугач, А. Швець

Підписано до друку 12.04.2021. Формат 60×84^{1/16}
Ум. друк. арк. 12,75. Замовлення № 115. Тираж 50.
Папір офсетний Гарнітура Times. Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.